

УДК 811.111'373

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-424-437](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-424-437)

Борисенко Наталія Дмитрівна кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-2713-4864>

Славова Людмила Леонардівна доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, <http://orcid.org/0000-0001-8035-1801>

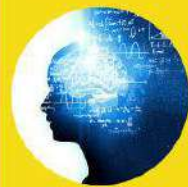
Антонюк Наталія Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-6297-0737>

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БРИТАНСЬКИХ РЕАЛІЙ У ТЕЛЕСЕРІАЛІ *SHERLOCK*

Анотація. У статті досліджується лінгвокультурна репрезентація британських реалій у телесеріалі *Sherlock*. У центрі уваги перебувають культурно марковані лексичні одиниці, що відображають соціокультурне середовище, інституційні структури та повсякденні явища сучасного британського суспільства.

В умовах глобалізації та зростання ролі аудіовізуальних медіа телесеріали стали важливим джерелом лінгвокультурної інформації, формуючи уявлення міжнародної аудиторії про національну ідентичність і культурні цінності. У зв'язку з цим аналіз культурно зумовлених елементів в аудіовізуальному дискурсі набуває особливої актуальності для лінгвокультурологічних досліджень.

Метою дослідження є виявлення лінгвокультурних особливостей британських реалій, репрезентованих у мові телесеріалу, а також визначення основних типів культурно маркованої лексики, що формують соціокультурний контекст наративу. Матеріалом дослідження слугували відібрані фрагменти та лексичні одиниці зі сценаріїв серіалу, які містять посилення на британські інституції, соціальні структури, географічні локації та елементи повсякденного життя.

Методологічна база дослідження поєднує елементи лінгвокультурного, семантичного та контекстуального аналізу. Особливу увагу приділено класифікації культурно зумовлених одиниць, зокрема антропонімів, топонімів, назв інституцій, а також лексичних одиниць, що позначають соціальні ролі та культурні практики. Аналіз засвідчує, що такі елементи відіграють важливу роль у формуванні культурної автентичності наративу та репрезентації специфічних рис британського суспільства.

Результати дослідження показують, що культурно маркована лексика у серіалі виконує кілька важливих функцій, зокрема номінативну, ідентифікаційну та соціокультурну. Такі лексичні одиниці сприяють формуванню культурно маркованого дискурсивного простору та підсилюють реалістичність художнього світу, зображеного в серіалі. Отримані результати також підкреслюють важливість лінгвокультурної компетентності для інтерпретації аудіовізуальних текстів і розуміння прихованих культурних смислів, закладених у мові.

Ключові слова: культурно-специфічна лексика, культурні реалії, антропонім, апелятив, топонім, гонорифік, аудіовізуальний дискурс, телесеріал Sherlock.

Borysenko Nataliia Dmytrivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of English Philology and Translation, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <http://orcid.org/0000-0002-2713-4864>

Slavova Liudmyla Leonardivna Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at the Department of Theory and Practice of Translation from English, Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, <http://orcid.org/0000-0001-8035-1801>

Antoniuk Nataliia Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Practice of Translation from English, Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, <http://orcid.org/0000-0002-6297-0737>

LINGUOCULTURAL REPRESENTATION OF BRITISH REALIA IN THE TV SERIES *SHERLOCK*

Abstract. The article explores the linguocultural representation of British realia in the television series Sherlock. The study focuses on culture-specific lexical units that reflect the sociocultural environment, institutional structures,

and everyday phenomena of contemporary British society. In the context of globalization and the growing importance of audiovisual media, television series have become a significant source of linguocultural information, shaping the perception of national identity and cultural values for international audiences. Therefore, the analysis of culture-bound elements in audiovisual discourse is particularly relevant for linguocultural research.

The aim of the study is to identify the linguocultural features of British realia represented in the language of the television series and to determine the main types of culture-specific vocabulary that contribute to the construction of the sociocultural context of the narrative. The research material consists of selected fragments and lexical units from the scripts of the series that contain references to British institutions, social structures, geographical locations, and elements of everyday life.

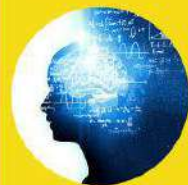
The methodological framework of the research combines elements of linguocultural analysis, semantic analysis, and contextual interpretation. Particular attention is paid to the classification of culture-specific items, including anthroponyms, toponyms, institutional names, and lexical units referring to social roles and cultural practices. The analysis demonstrates that such elements play an essential role in constructing the cultural authenticity of the narrative and in representing the distinctive features of British society.

The results of the study show that culture-specific vocabulary in the series performs several important functions, including nominative, identificational, and sociocultural functions. These lexical units contribute to the creation of a culturally marked discourse space and enhance the realism of the fictional world depicted in the series.

The findings also highlight the importance of linguocultural competence in interpreting audiovisual texts and understanding the implicit cultural meanings embedded in language

Keywords: culture-specific vocabulary, cultural realia, anthroponym, appellative, toponym, honorifics, audiovisual discourse, Sherlock TV series.

Постановка проблеми. Лінгвістичні розвідки у галузі лінгвокультурології, перекладознавства та лінгвокраїнознавства традиційно зосереджують свою увагу на культурно-специфічній лексиці, під якою розуміють лексичні одиниці, що позначають поняття, пов'язані із винятковими географічними, історичними, побутовими, соціальними та поведінковими характеристиками культурної або етнічної спільноти [1]. Така лексика кодує унікальну інформацію про вихідну спільноту та включає номінації історичних подій, об'єктів матеріальної й нематеріальної культури, інституцій та імена провідних діячів спільноти [2], а присутність культурно-

специфічної лексики додає унікального колориту тексту, робить його продуктом окремої культури.

Наявні класифікації культурно-специфічних одиниць [3] не можна вважати вичерпними, оскільки вони переважно сформовані на матеріалі загальномовних або перекладознавчих досліджень і не завжди повною мірою враховують специфіку функціонування таких одиниць у художньому та аудіовізуальному дискурсах. У зв'язку з цим вони потребують подальшої деталізації та уточнення, особливо щодо англійськомовних кінематографічних творів, у яких культурно-специфічна лексика виконує низку важливих текстотворчих і дискурсотворчих функцій.

У кінематографічному творі такі одиниці слугують засобом репрезентації національно-культурної специфіки, відображають соціальні інститути, традиції, історичні реалії, елементи матеріальної та духовної культури відповідної спільноти. Їх використання сприяє формуванню культурно маркованого художнього простору, у межах якого розгортається сюжетна дія. Завдяки цьому культурно-специфічна лексика забезпечує автентичність соціально-культурного тла, на якому відбуваються події, а також підсилює реалістичність і переконливість зображуваного світу.

Крім того, у кінематографічних текстах культурно-специфічні одиниці виконують характерологічну та ідентифікаційну функції, оскільки допомагають окреслити соціальний статус персонажів, їхню професійну належність, культурне середовище та систему цінностей. У результаті вони сприяють створенню ефекту культурної присутності, що дозволяє реципієнтові відчувати занурення в іншу культурну реальність. Як наслідок, культурно-специфічна лексика підвищує семантичну та прагматичну насиченість кінематографічного твору, відіграючи важливу роль у формуванні його естетичного та комунікативного потенціалу.

З огляду на багатофункціональність і дискурсивну значущість культурно-специфічних одиниць в аудіовізуальних текстах, постає потреба в розширенні та уточненні їх класифікаційних моделей, які б ураховували не лише лексико-семантичні параметри, а й прагматичні, дискурсивні та культурологічні аспекти їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Культурно-специфічні одиниці мови отримали значну увагу у вітчизняному та закордонному мовознавстві, в основному, у межах лінгвокраїнознавства, перекладознавства та лінгвокультурології, де акцент зроблено на визначенні того, яка лексика може бути віднесена до культурно-специфічної та на яких засадах остання може бути класифікована. До прикладу, Х. Ф. Айксела [4] виходить з того, що культура створює варіабельність, яка проявляється у тому, що певні лексеми функціонують лише в межах окремої культурної системи, а

референт або значення одиниці можуть бути незнайомими або відсутніми за її межами, що пояснюється культурною асиметрією між спільнотами. Дослідник вважає, що культурно-специфічні одиниці відображають соціокультурні реалії та вбудовані в мовну систему та культурну ідентичність спільноти. П. Ньюмарк наголошує, що культурні слова тісно пов'язані з конкретною культурою та її особливостями [4, С. 94], у той час, як М. Бейкер розглядає культурно-специфічні терміни як такі, що не мають прямих відповідників у цільовій культурі [5, Р. 31-34]). Культурно-специфічна лексика не лише номінує унікальні феномени культури, а й слугує маркером національної, соціальної та історичної приналежності, сигналізує про спільний культурний простір та сприяє конструюванню колективної ідентичності. Крім того, такі лексеми мають оцінні, символічні та ідеологічні конотації та актуалізують культурні норми, цінності та стереотипи.

Класифікації культурно-специфічної лексики можуть комбінувати лінгвістичні та позалінгвальні принципи. Так, Х. Ф. Аixelá пропонує первинний лінгвістичний поділ культурно-специфічної лексики на власні та загальні назви, які далі за ідеографічним принципом поділяє на підгрупи [4]. Загалом ідеографічні класифікації [3] мають на меті систематизувати та впорядкувати культурно-специфічну лексику відповідно до того, як остання відображає національно-історичні, географічні, соціально-політичні, поведінкові та побутові особливості культурної спільноти. Вони дають змогу глибше осмислити природу культурно-специфічної лексики, виявити її типологічні ознаки, семантичні та функціональні характеристики, а також встановити закономірності її уживання в текстах різних жанрів [6, С. 82-86].

Хоча дослідження культурно-специфічної лексики почалися у другій половині ХХ століття, фіксуємо сталий інтерес до цього феномену в теоріях, що орієнтовані на вивчення культурно специфічної інформації у мові. Сьогодні досліджуються ідіоми, прислів'я та культурно-специфічні фрази, як найбільш важкі для відтворення одиниці цієї групи лексики [7] співставляються основні терміни, які використовуються у перекладознавстві та методиці викладання перекладу на позначення одиниць, пов'язаних із унікальними соціокультурними традиціями та практиками вихідної культури [8]; визначається лінгвістичний статус лексичних, граматичних та текстових одиниць, значення та функція яких нерозривно пов'язані із конкретним культурним контекстом [9; 10].

Постановка завдання. Актуальність розвідки визначається необхідністю вивчення окремих груп культурно-специфічної лексики, яка є важливою підсистемою лексичного рівня й відображає культурну ідентичність спільноти.

Мета розвідки полягає у виокремленні, класифікації та описі культурно-специфічної лексики, що характеризує суспільне та приватне життя британської спільноти на початку XXI століття. Матеріалом дослідження обрано детективний телесеріал *Sherlock* з Бенедиктом Камбербетчем у головній ролі, знятий британською студією Hartswood Films спільно з BBC Wales та BBC One, прем'єра якого відбулася у 2010 році на каналі BBC One. Телесеріал є вільною модернізованою адаптацією творів А. Конан Дойла про Шерлока Холмса, в якому збережені головні дійові особи з основними рисами їх характерів та мотив детективного розслідування як інтелектуальної діяльності. Водночас події відбуваються у Лондоні XXI століття, що дозволяє героям використовувати сучасні технології та змінити способи розслідування при збереженні дедуктивного метода Шерлока Холмса [11].

Методика дослідження. У статті застосовано лінгвокультурологічний та підхід до вивчення культурно-специфічної лексики у класифікаційному аспекті. На першому етапі шляхом випадкової вибірки у телесеріалі *Sherlock* виокремлено культурно-специфічні лексеми, які номінують дійових осіб серіалу, визначних представників британської спільноти та місця, у яких відбуваються події. Довідникові джерела [12], та тлумачні онлайн словники англійської мови [13] використовувалися для встановлення значення досліджуваних одиниць. На другому етапі за допомогою класифікаційного методу аналізовані одиниці було згруповано за ідеографічним принципом, що дозволило виокремити тематичні групи лексики. Узагальнення результатів розвідки на основі використання загальнонаукових методів індукції та синтезу та формулювання подальших перспектив розвідки відбулося на четвертому етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження детективного серіалу *Sherlock* дозволяє виокремити низку культурно-специфічних лексичних одиниць, що виконують важливу номінативну та дискурсивну функції у структурі аудіовізуального тексту. Передусім ідеться про одиниці, які номінують осіб, установи, соціальні інститути, а також географічні об'єкти та локуси міського простору, безпосередньо пов'язані з розвитком сюжетних ліній і перебігом подій.

Такі одиниці не лише виконують функцію ідентифікації персонажів і місць дії, а й слугують засобом конструювання культурно маркованого простору, у якому розгортається сюжет.

За основу класифікації досліджуваної лексики візьмемо її поділ Х.Ф. Айкселою на власні та загальні назви, які далі згрупуємо за ідеографічним принципом. Серед номінацій осіб виділяємо першу групу власних (антропоніми) та другу групу загальних назв (апелятивів), що є

культурно специфічними. У групі антропонімів імена та прізвища героїв телесеріалу утворюють першу підгрупу, наприклад, імена *Molly* [14], прізвища *Anderson* [14] та комбінація імені та прізвища, що використовується у більш офіційних ситуаціях спілкування *James Phillimore* [14], *Mycroft Holmes* [15]. У досліджуваному матеріалі фіксуємо також випадки використання другого особового імені персонажів: *Charles Augustus Magnussen* [16].

Другу підгрупу складають імена реальних представників британської спільноти, наприклад, у серіалі згадується знаменитий ресторанный критик, *Egon Ronay* [17], який був відомим авторитетом у сфері кулінарного мистецтва у Великій Британії [18] або художник *Turner* [19], визначний представник британської романтичної школи у живописі [12].

У другій групі загальних назв на позначення особи виділяємо першу підгрупу, яку утворюють гонорифіки, що маркують соціальні та професійно-посадові характеристики героїв, функціонують як реляційні маркери та використовуються як префікси до антропонімів або замість них. У межах цієї підгрупи виокремлюємо соціальні титули, які функціонують як усталені форми ввічливого звертання та використовуються для позначення соціального статусу третьої особи, встановлення або підтримання певної соціальної дистанції між співрозмовниками, а також для вираження поваги й дотримання норм мовленнєвого етикету. Такі одиниці є важливими маркерами соціально регламентованої комунікативної поведінки та відображають специфіку англійської етикетної системи. У досліджуваному матеріалі до цієї групи належать номінації на зразок: *Mr. Sherlock Holmes* [19], *Mr. Holmes* [19], *Mrs. Hudson* [14], *Miss Hooper* [14], які поєднують титульний компонент із прізвищем та іноді іменем особи. Такі гонорифіки виконують не лише апелятивну, а й соціально-індексальну функцію, оскільки вони сигналізують про характер міжособистісних відносин між персонажами, рівень формальності комунікативної ситуації та ступінь соціальної дистанції між учасниками діалогу.

Так, *Mr* визначається тлумачним словником як титул ввічливості, що використовується за винятком тих випадків, коли необхідно вживати аристократичний або професійний гонорифік перед прізвищем чоловіка [13]. Жіночі соціальні гонорифіки експліцитно відображають сімейний стан адресатки: форма *Miss* сигналізує про незаміжній стан жінки або використання нею дівочого імені [13], тоді як *Mrs.*, відповідно до тлумачного словника, позначає заміжню жінку у тих випадках, коли не потрібно використовувати аристократичний або професійний гонорифік [13]. Зазначені одиниці не лише виконують етикетну функцію, а й передають додаткові соціально-культурні відомості про референта жіночої статі.

Аристократичні гонорифіки, що використовуються для маркування спадкового або інституційно наданого соціального статусу та сигналізують про належність особи до британської аристократії або до системи титулованих осіб у суспільній ієрархії, також відносимо до цієї групи. Такі мовні одиниці функціонують як соціально марковані форми номінації, які відображають традиційну структуру британського суспільства та можуть використовуватися перед іменем та прізвищем: *Sir Jeffrey Patterson* [14], *Lady Louisa Carmichael* [20] або лише іменем *Sir William* [17], крім того, жіночий титул може використовуватися перед прізвищем *Lady Carmichael* [20] *Lady Smallwood* [16]. У британській культурній традиції гонорифік *Sir* уживається перед ім'ям або комбінацією імені та прізвище і ніколи лише перед прізвищем чоловіка, який успадкував або отримав лицарський титул від монарха [21] і є інституційно закріпленим елементом титулярної системи. Відповідно, гонорифік *Lady* визначається як титул наданий жінці або дівчині, яка є пером або дружиною пера чи лицаря [21].

Професійні гонорифіки як мовні засоби ввічливості сигналізують повагу до соціально закріпленого професійного статусу, фахової компетентності або інституційного авторитету особи. Такі одиниці функціонують як статусно марковані елементи мовленнєвого етикету та відображають соціальну роль індивіда у професійній ієрархії. У комунікативній взаємодії вони виконують не лише апелятивну, а й соціально-індексальну функцію, оскільки дозволяють ідентифікувати сферу діяльності персонажа, його службове становище та рівень повноважень. У межах досліджуваного телесеріалу професійні гонорифіки також сприяють характеристичній персонажів і відтворенню інституційного середовища, у якому розгортаються події. У серіалі *Sherlock* професійні гонорифіки представлені кількома типами. Перший тип включає службові звання, що позначають місце особи в системі військової ієрархії, як от: *Major Barrymore*, *Corporal Lyons*, *Captain John Watson* [15], де *major* є офіцером середнього рангу [21], *captain* позначає офіцерське звання у британській армії та на флоті [21], *corporal* є молодшим офіцерським званням в армії, вищим за рядового та нижчим за сержанта [13].

Другий тип охоплює гонорифіки, що актуалізують відношення у поліцейській ієрархії, наприклад, *Sergeant Sally Donovan* [14], *Detective Inspector Lestrade* [14], де *sergeant* номінує поліцейського офіцера, чий ранг вищий за констебля, але нижчий за інспектора [21], а *Detective Inspector* є поліцейським детективом середнього рангу, вищим за інспектора та нижчим за головного інспектора [21]. Такі гонорифіки можуть уживатися як у повній формі, так і в скороченому вигляді, що є типовим для британського професійного дискурсу, наприклад, *DI Lestrade* [14].

Другу підгрупу утворюють номінації посад, які відображають інституційне становище особи в адміністративних, політичних або корпоративних структурах. У досліджуваному матеріалі до них належать, зокрема: *Junior Minister for Transport* [14], позначає посаду у Міністерстві транспорту урядовця, відповідального за конкретну сферу транспорту (gov.uk); аббревіатура *MP* [14] номінує члена британського парламенту [13]; *Community Support Officer (The Blind Banker)*, посада поліцейського, який працює у районній поліцейській групі для запобігання злочинів [22]. Такі одиниці виконують функцію ідентифікації соціальної ролі персонажів у межах державних або професійних інституцій і водночас відображають особливості британської системи управління, адміністративної організації та правоохоронних структур. До цієї підгрупи відносимо номінації професій або професійного середовища, що можуть мати культурно-специфічне, розмовне або стилістично марковане забарвлення, наприклад, *copper* [14], що називає поліцейського офіцера [21], та *barrister* [19], що номінує культурно-специфічний тип юриста у Великій Британії, який надає спеціалізовані юридичні послуги та представляє інтереси клієнта у судах нижчої та вищої юрисдикції [21].

У корпусі досліджуваного матеріалу окрему групу становлять топоніми, до яких відносимо власні назви географічних об'єктів, урбаністичних локацій та суспільних інституцій. Такі одиниці виконують важливу локалізаційну та культурно-репрезентативну функції, оскільки вони окреслюють просторові координати розвитку подій і водночас відображають специфіку британського соціокультурного простору. У серіалі *Sherlock* топонімічні номінації формують упізнавану географію подій та сприяють створенню автентичного урбаністичного тла.

Серед топонімів виділяємо першу групу номінацій адміністративно-територіальних одиниць, до якої належать власні назви адміністративних регіонів і територіальних утворень, що позначають великі географічні простори та слугують засобом локалізації подій у межах британського соціокультурного контексту. Зокрема, до них відносимо *Greater London* [14], столичний регіон на південному сході Англії [12], а також *Dartmoor* [15], місцевість на південному заході Англії, відому своїми болотистими ландшафтами [12]. У межах цієї території у художній традиції постає вигадане поселення *Grimpen* [15], що є елементом літературної топографії творів про Шерлока Холмса.

Другу групу утворюють номінації міст і міських районів, які відображають урбаністичну структуру Великої Британії. До них належать, зокрема, *Cardiff* [14], столиця Уельсу [12], а також райони Лондона: *Brixton* [14] у південному Лондоні, *Earl's Court* [17] у західному Лондоні та

Westminster [23] у центральній частині столиці. Використання таких топонімів дозволяє конкретизувати місце дії та водночас відтворює соціально та культурно марковані сегменти британського міського простору.

Третя група об'єднує номінації конкретних міських локацій, зокрема вулиць, магістралей, площ і мостів. Серед них *Trafalgar Square* [17], найбільш знаменитий майдан Лондона [12], *Piccadilly Circus* [14], жваве лондонське перехрестя [12], культова вулиця *Baker Street* [14], де відповідно до творів А.К. Дойла живе Шерлок Холмс [12], *23-24 Leinster Gardens*, де фальшиві фасади маскують відкриту ділянку метрополітену [16]. До цієї групи належить також *Lauriston Gardens* [14], неіснуюча у Лондоні вулиця, створена для художнього нарративу. Важливі лондонські магістралі представлені наступними прикладами: *Euston Road* [23], що знаходиться на півночі центрального Лондона та *Marylebone Road* [23], яка є частиною внутрішньої кільцевої дороги. Мости представлені згадкою про *Westminster Bridge* [23], що є відомим арковим мостом через річку Темза, з'єднує Вестмінстер та Ламбет. Подібні топоніми відіграють важливу роль у формуванні урбаністичної географії сюжету, забезпечуючи точну просторову локалізацію подій.

Четверта група топонімів складається з номінацій транспортної інфраструктури, зокрема залізничних вокзалів та станцій лондонського метрополітену. Прикладами є *Waterloo* [14], одна з найбільших залізничних станцій Великої Британії, розташована в районі Ламбет [12]; *St James' Park Station* [23], станція метрополітену, що розташована біля однойменного парку; *Piccadilly Circus Underground Station* або *Piccadilly Station* [17], станція метрополітену у центральному Лондоні, розташована безпосередньо під однойменним перехрестям. Подібні топоніми виконують функцію просторового орієнтира в сюжеті та водночас відображають реальні елементи міської інфраструктури.

Номінації архітектурних та культурних об'єктів, які становлять важливу частину міського ландшафту, належать до п'ятої групи топонімів. Культурний простір серіалу утворюють музеї та галереї: *Hayward Gallery* [17], художня галерея в Лондоні [12]; *British Museum* [17], національний музей з унікальними колекціями з археології та етнографії [12], хоча і не показується у серіалі, а лише згадується як напис на бейджику Су Лі Йао [17]. Цікавою є ситуація з Національною галереєю *the National Gallery* [17], реально існуючим лондонським музеєм, що містить колекцію європейського живопису [12], оскільки у серіалі зйомки відбувалися у Національному музеї Кардіфа, де також знімали неіснуючий *the National Antiquities Museum* [17]. До цієї групи відносимо й *Tower of London* [19], історичну та

архітектурну пам'ятку, королівську фортецю на північному березі Темзи [12]; Такі топоніми виконують культурно-репрезентативну функцію, оскільки пов'язані з історією та культурним життям міста.

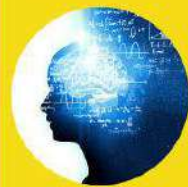
Номінації інституцій входять до шостої групи. У досліджуваному матеріалі до них належать медичні: *Bart's Hospital* [23] або *Barts* [14], скорочення назви St Bartholomew's Hospital, одного із найстаріших шпиталів Лондона та освітні заклади: *Harrow* [17], престижна школа для хлопців; *St. Aldate's Preparatory School* [19], приватна школа англіканської церкви, де готують до вступу в університет [12], а також *Oxford* [17], один із найвідоміших університетів світу. Серед інших номінацій цієї групи інституції, що представляють правову: *Scotland Yard* [14], штаб-квартира лондонської поліції; *Pentonville Prison* [19] чоловіча тюрма у Лондоні [24] *Old Bailey* [19] традиційна назва центрального карного суду у Лондонському Сіті (gov.uk); фінансову: *the Bank of England* [19] центральний банк Сполученого Королівства [24] та військову системи: *Baskerville* [15] вигадана назва військової бази біля Дортмунда Згадування таких інституцій у тексті виконує не лише локалізаційну, а й соціально-ідентифікаційну функцію, оскільки вони асоціюються з певними соціальними, освітніми або професійними середовищами.

Сьому групу утворюють назви рекреаційних локацій *St. James' Park* [25], найстаріший королівський парк у Лондоні [12], *Regents Park* [20] парк у Вестмінстері та Кембені [12] та *Kew Gardens* [16], ботанічний сад на місці колишнього королівського маєтку у К'ю [12].

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що культурно-специфічна лексика є важливою складовою мовної організації телесеріалу *Sherlock* та виконує низку значущих текстотворчих і дискурсивних функцій. У межах запропонованої класифікації, побудованої на основі підходу Х. Ф. Айксели, було виокремлено дві основні групи культурно-специфічних одиниць – власні та загальні назви, які у свою чергу структуровано за ідеографічним принципом.

У групі номінацій осіб особливу роль відіграють антропоніми та гонорифіки, які слугують не лише засобом ідентифікації персонажів, а й відображають соціальну стратифікацію британського суспільства, систему титулів, професійних статусів та інституційних ролей. Завдяки таким одиницям у тексті формується чітка модель соціальних відносин між персонажами, що дозволяє відтворити специфіку британського комунікативного етикету.

Топонімічна лексика формує просторову організацію наративу та забезпечує локалізацію подій у реальному культурному та географічному контексті. Різноманіття топонімів – від адміністративно-територіальних

назв і міських районів до конкретних урбаністичних локацій, транспортної інфраструктури та культурних інституцій – сприяє створенню автентичного образу сучасного британського міського простору та посилює реалістичність художнього світу серіалу.

Таким чином, культурно-специфічна лексика у телесеріалі *Sherlock* виступає важливим засобом репрезентації національно-культурної специфіки, формує культурно маркований дискурсивний простір та забезпечує глибшу інтерпретацію соціокультурного контексту твору.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні перекладацьких стратегій відтворення культурно-специфічної лексики в українських перекладах англomовних аудіовізуальних творів, зокрема історичних та детективних телесеріалів, а також у порівняльному аналізі різних моделей перекладацької адаптації таких одиниць.

Література:

1. Реалії телесеріалу «Бріджертони» у лінгвокультурологічному та лінгвокраїнознавчому вимірі / Н. Д. Борисенко, Л. Л. Славова, О. О. Кодубовська, Н. М. Антонюк. Закарпатські філологічні студії. 2025. Вип. 42, т. 1. С. 86–91.
2. Slavova L., Borysenko N. Rendering cultural information in translation: English–Ukrainian direction. *Odessa Linguistic Journal*. 2018. Vol. 11. P. 167–173.
3. Newmark P. *A textbook of translation*. New York : Prentice Hall International, 1988. 292 p.
4. Aixelá J. F. Culture-specific items in translation. *Translation, power, subversion* / ed. by R. Alvarez, M. Vidal. Clevedon : Multilingual Matters, 1996. P. 52–78.
5. Baker M. *In other words: A coursebook on translation*. London : Routledge, 1992. 304 p.
6. Борисенко Н. Д., Славова Л. Л., Кодубовська О. О. Художній світ реалій американських університетів: лінгвокраїнознавчий та лінгвокультурологічний аспекти. Закарпатські філологічні студії. 2023. Вип. 27, т. 1. С. 82–86.
7. Qiufen W., Amini M., Tan D. A. L. Strategies, errors, and challenges in translating culture-specific items in Chinese-English literary works: A systematic review. *Jurnal Arbitrer*. 2025. Vol. 12, no. 2. P. 259–273. DOI: <https://doi.org/10.25077/ar.12.2.259-273.2025>.
8. Şchiopu L. Teaching terms, culturemes and realia in teacher education language programs. *ACROSS Journal of Interdisciplinary Cross-Border Studies*. 2025. Vol. 9, no. 3. P. 75–84. DOI: <https://doi.org/10.35219/across.2025.3.07>.
9. Azenha J. J. Text linguistics and translation: Redefining the concept of “cultural mark”. *TradTerm*. 2008. Vol. 14. P. 51–68. DOI: <https://doi.org/10.11606/issn.2317-9511.tradterm.2008.46382>.
10. Andreici M. The concept of linguistic cultureme in translation studies. *Scientific Bulletin of the Politehnica University of Timișoara. Transactions on Modern Languages*. 2020. Vol. 17. P. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.59168/XIDD8441>.
11. Заболотська О. О. Кіноадаптація англійськомовних творів оригіналу: мультимодальний аспект. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2024. Т. 35(74), № 1. Ч. 1. С. 91–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.1.1/16>.

12. Encyclopaedia Britannica : [веб-сайт]. URL: <https://www.britannica.com/> (дата звернення: 15.02.2026).
13. Merriam-Webster Dictionary : [онлайн-словник]. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 15.02.2026).
14. Sherlock: A Study in Pink : final shooting script / S. Moffat, M. Gatiss. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s1-ep1-a-study-in-pink-final-shooting-script.pdf> (дата звернення: 03.03.2026).
15. Sherlock: The Hounds of the Baskervilles : script / M. Gatiss. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s2-ep1-the-hounds-of-the-baskervilles-mark-gatiss.pdf> (дата звернення: 14.03.2026).
16. Sherlock: His Last Vow : script / S. Moffat. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep3-his-last-vow-steven-moffat.pdf> (дата звернення: 11.02.2026).
17. Sherlock: The Blind Banker : script / S. Thompson. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s1-ep2-the-blind-banker.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).
18. British Heritage : [веб-портал]. URL: <https://britishheritage.org/> (дата звернення: 15.01.2026).
19. Sherlock: The Reichenbach Fall : script / S. Thompson. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s2-ep3-the-reichenbach-fall-stephen-thompson.pdf> (дата звернення: 15.01.2026).
20. Sherlock: The Abominable Bride : script / S. Moffat, M. Gatiss. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-christmas-special-the-abominable-bride-shooting-script.pdf> (дата звернення: 05.02.2026).
21. Cambridge Dictionary : [онлайн-словник]. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> (дата звернення: 01.03.2026).
22. National Careers Service : [офіційний веб-сайт]. URL: <https://nationalcareers.service.gov.uk/> (дата звернення: 11.02.2026).
23. Sherlock: The Empty Hearse : script / M. Gatiss. BBC Writersroom. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep1-the-empty-hearse-mark-gatiss.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).
24. GOV.UK : [державний портал Великої Британії]. URL: <https://www.gov.uk/> (дата звернення: 15.02.2026).
25. Sherlock: The Sign of Three : script / M. Gatiss, S. Moffat, S. Thompson. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep2-the-sign-of-three-mark-gatiss-steven-moffat-steve-thompson.pdf>

References:

1. Borysenko, N. D., Slavova, L. L., Kodubovska, O. O., & Antoniuk, N. M. (2025). Realii teleserialu «Bridzhertony» u linhvokulturolohichnomu ta linhvokrainoznavchomu vymiri. *Zakarpatski filolohichni studii*, 42(1), 86–91. (in Ukrainian)
2. Slavova, L., & Borysenko, N. (2018). Rendering cultural information in translation: English–Ukrainian direction. *Odessa Linguistic Journal*, 11, 167–173.
3. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall International.
4. Aixelá, J. F. (1996). Culture-specific items in translation. In R. Alvarez & M. Vidal (Eds.), *Translation, power, subversion*. *Multilingual Matters*.
5. Baker, M. (1992). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.

6. Borysenko, N. D., Slavova, L. L., & Kodubovska, O. O. (2023). Khudozhnii svit realii amerykanskyykh universytetiv: lnhvokrainoiznavchyi ta lnhvokulturolohichni aspekty. Zakarpatski filolohichni studii, 27(1), 82–86. (in Ukrainian)
7. Qiufen, W., Amini, M., & Tan, D. A. L. (2025). Strategies, errors, and challenges in translating culture-specific items in Chinese-English literary works: A systematic review. Jurnal Arbitrer, 12(2), 259–273. <https://doi.org/10.25077/ar.12.2.259-273.2025>
8. Şchiopu, L. (2025). Teaching terms, culturemes and realia in teacher education language programs. ACROSS Journal of Interdisciplinary Cross-Border Studies, 9(3), 75–84. <https://doi.org/10.35219/across.2025.3.07>
9. Azenha, J. J. (2008). Text linguistics and translation: Redefining the concept of “cultural mark”. TradTerm, 14, 51–68. <https://doi.org/10.11606/issn.2317-9511.tradterm.2008.46382>
10. Andreici, M. (2020). The concept of linguistic cultureme in translation studies. Scientific Bulletin of the Politehnica University of Timișoara. Transactions on Modern Languages, 17, 67–71. <https://doi.org/10.59168/XIDD8441>
11. Zabolotska, O. O. (2024). Kinoadaptatsiia anhliiskomovnykh tvoriv oryhinalu: Multymodalnyi aspekt. Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia: Filolohiia. Zhurnalistyka, 35(74), 91–96. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.1.1/16> (in Ukrainian)
12. Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/>
13. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/>
14. A Study in Pink . URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s1-ep1-a-study-in-pink-final-shooting-script.pdf>
15. The Hounds of the Baskervilles. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s2-ep1-the-hounds-of-the-baskervilles-mark-gatiss.pdf>
16. His Last Vow. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep3-his-last-vow-stein-moffat.pdf>
17. The Blind Banker. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s1-ep2-the-blind-banker.pdf>
18. British Heritage. URL: <https://britishheritage.org/>
19. The Reichenbach Fall. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s2-ep3-the-reichenbach-fall-stephen-thompson.pdf>
20. The Abominable Bride. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-christmas-special-the-abominable-bride-shooting-script.pdf>
21. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/>
22. National Careers Service. URL: <https://nationalcareers.service.gov.uk/>
23. The Empty Hearse. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep1-the-empty-hearse-mark-gatiss.pdf>
24. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/>
25. The Sign of Three. URL: <https://www.bbc.co.uk/writers/documents/sherlock-s3-ep2-the-sign-of-three-mark-gatiss-stein-moffat-steve-thompson.pdf>

Дата першого надходження статті до видання: 16.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.03.2026